

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

POSIEDZENIE: 8. POSIEDZENIE SENATU RP VIII KADENCJI, I DZIEŃ

WICEMARSZAŁEK MARIA PAŃCZYK-POZDZIEJ:

Wysoka Izbo, przystępujemy do rozpatrzenia punktu piątego porządku obrad: drugie czytanie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego.

Przypominam, że jest to projekt ustawy wykonujący orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego i zawarty jest w druku nr 41, a sprawozdanie komisji w druku nr 41S.

Proszę sprawozdawcę Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji senatora Andrzeja Matusiewicza o przedstawienie wspólnego sprawozdania komisji o projekcie ustawy.

SENATOR SPRAWOZDAWCA ANDRZEJ MATUSIEWICZ:

Dziękuję.

Pani Marszałek! Wysoka Izbo!

W imieniu Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji przedstawię projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego.

Przypomnę, że jest to inicjatywa legislacyjna Komisji Ustawodawczej, tak zwana inicjatywa powyrokowa, wynikająca z treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 października 2011 r.

Rzecz dotyczy stwierdzenia braku konstytucyjności art. 632 pkt 2 kodeksu postępowania karnego, który to przepis stanowił, że koszty postępowania karnego w przypadku jego umorzenia ponosi Skarb Państwa, za wyjątkiem wynagrodzenia pełnomocnika pokrzywdzonego i oskarżyciela posiłkowego, w zależności od tego, czy była to faza postępowania przygotowawczego, czy postępowania sądowego, a wynagrodzenie dotyczyło pełnomocnika, czyli adwokata lub radcy prawnego.

W skrócie powiem, dlaczego Trybunał Konstytucyjny uznał niezgodność tego przepisu z konstytucją, a w szczególności z art. 45 ust. 1, w którym jest mowa, że każdy ma prawo do sprawiedliwego rozstrzygnięcia sprawy przez niezawisły, niezależny i bezstronny sąd. Trybunał dopatrzył się naruszenia również drugiego przepisu konstytucji, to jest art. 31 ust. 3, w którym jest mowa o zasadzie proporcjonalności, czyli o kosztach postępowania w stosunku do dobra chronionego prawem – i te koszty postępowania powinny być.

Mamy ustawę o kosztach postępowania w sprawach cywilnych, jak również o kosztach w sprawach karnych, administracyjnych itd.

Trybunał uznał, że w przypadku, jaki miał miejsce przy rozpoznaniu tej sprawy... Przypomnę, że to była skarga indywidualna osoby fizycznej: w trakcie postępowania karnego zmarł oskarżony i pełnomocnik tej osoby pokrzywdzonej uznał, że skoro sąd w pierwszej i drugiej instancji nie zasądził kosztów zastępstwa, ten przepis art. 632 pkt 2 k.p.k. jest niezgodny z konstytucją. I stanowisko Trybunału Konstytucyjnego było takie, że należy się odnieść do innych przypadków umorzenia postępowania karnego. A te inne przypadki, zgodnie z art. 17 kodeksu postępowania karnego, są również podane taksatywnie w tym przepisie: czynu nie popełniono, czyn nie zawiera ustawowych znamion czynu zabronionego, brak jurysdykcji krajowej do rozstrzygnięcia sprawy.

Kolejne przypadki to przedawnienie, brak skargi uprawnionego oskarżyciela, śmierć osoby podejrzanej, czyli oskarżonego, jak również przypadek zawisłości sporu, czyli *lis pendens*, wtedy, gdy już toczy się postępowanie w stosunku do tego samego sprawcy o ten sam czyn. Ostatni przypadek to prawomocność rzeczy osądzonych, czyli *res iudicata*, gdy za dany czyn dany sprawca już został skazany. Praktycznie po nowelizacji te przepisy mogą dotyczyć w zasadzie dwóch kwestii, bo przedawnienie zdarza się rzadko, bardzo rzadko, a więc śmierci podejrzanego czy oskarżonego w toku postępowania sądowego – nie mam informacji z Ministerstwa Sprawiedliwości, ile takich przypadków jest na przykład w ciągu roku – oraz, chyba najczęściej, przypadków dotyczących umorzenia postępowania z uwagi na tak zwaną znikomość społecznego niebezpieczeństwa czynu, inaczej: znikomą szkodliwość społeczną czynu. I tutaj to jest materia, która pozostaje w kognicji sądu. Sąd, oceniając dany czyn, stwierdza, czy on jest znikomie szkodliwy społecznie, czy też nie.

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości poparł ten projekt i uznał odnośnie do sfery skutków prawnych, że są zabezpieczone środki w budżecie państwa na ten rok w części dotyczącej sądów powszechnych, gdyż Ministerstwo Sprawiedliwości zabezpiecza też środki ze Skarbu Państwa na przykład za obrony z urzędu.

Obie komisje przegłosowały to jednogłośnie. Nie zgłoszono żadnych poprawek.

Przedkładam wniosek o odbycie trzeciego czytania tego projektu ustawy na tym posiedzeniu Senatu. Dziękuję bardzo.